

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lipca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie z powództwa J. T.
przeciwko Skarbowi Państwa-Prokuratorowi Apelacyjnemu w Katowicach i
Prokuratorowi Okręgowemu w Katowicach
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 23 lipca 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z dnia 11 kwietnia 2014 r., sygn. akt I ACa 68/14,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej 3600 (trzy tysiące sześćset) zł kosztów postępowania kasacyjnego,**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Katowicach radcy prawnemu D. K. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym, podlegającą podywższeniu o należny podatek od towarów i usług.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2014 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach oddalającego powództwo o odszkodowanie. Zaskarżając wyrok w całości, pełnomocnik powoda wniossek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparł na przesłance przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia funkcjonującym na rzecz państwa, a więc w interesie publicznym. Stoi ona przede wszystkim na straży wykonywania prawa oraz jego jednolitej wykładni. Interes prywatny uwzględnia zaś tylko na tyle, na ile może się on stać podłożem zaspokojenia interesu ogólnego. Sąd Najwyższy już w okresie obowiązywania kasacji, będącej zwyczajnym środkiem odwoławczym, podkreślał, że podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurisprudencki (postanowienie z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne.

Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę kasacyjną, nie jest trzecią instancją sądową. Sąd kasacyjny nie sądzi sprawy, lecz rozpoznaje skargę kasacyjną

w interesie publicznym, wyjaśniając istotne zagadnienie prawne, dokonując wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów bądź usuwając z obrotu prawnego orzeczenia wydane w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwe. Dlatego nie każda skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania.

Ograniczenia środków zaskarżenia są znane współcześnie w różnych ustawodawstwach. Są one zgodne z zaleceniami Rady Europy, które zmierzają do ograniczenia liczby instancji oraz zezwalają na wprowadzenie środków ograniczających dostęp do sądu najwyższego szczebla. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołując się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, już w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, iż ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne ani z Konstytucją, ani z postanowieniami wiążących Polskę konwencji międzynarodowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 1998 r., I PZ 54/97, OSNAPUS 1999, nr 3, poz. 92, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 grudnia 1998 r., I PZ 67/98, OSNAPUS 2000, nr 2, poz. 65 oraz uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r. III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53). Takie stanowisko wyraził również Trybunał Konstytucyjny (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 lipca 2000 r., SK 12/99, OTK Zbiór Urzędowy 2000, nr 5, poz. 14).

W niniejszej sprawie nie występuje wskazane we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania istotne zagadnienie prawne. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozmiennieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Odwołanie się do tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga – jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego – sformułowania tego zagadnienia z przytoczeniem wiążących się z nim konkretnych przepisów prawnych oraz przedstawienia argumentów świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 r., nr 1, poz. 11; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 r. Nr 7-8, poz. 51; z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, nie publ.).

Rozumianemu w wyżej przedstawiony sposób istotnemu zagadnieniu prawnemu nie odpowiada podniesiona przez skarżącego związana z art. 448 w związku z art. 24 k.c. oraz art. 24 k.c. w związku z art. 552 § 4 k.p.k. kwestia przesłanek odpowiedzialności organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze na podstawie przytoczonych przepisów. Skarżący nie przedstawił przekonujących argumentów, że podniesiona kwestia budzi poważne wątpliwości i decyduje o istotności w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. przedstawionego zagadnienia prawnego. Uzasadniając omawianą przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący nie przedstawił jurydycznego wyводу zawierającego szczegółową i pogłębioną argumentację prawną przekonującą o istnieniu rozbieżności ocen dotyczących przedstawionego zagadnienia. Ponadto wskazana przez skarżącego kwestia była przedmiotem rozważań w literaturze i orzecznictwie. W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2008 r., III CZP 31/08 (OSNC 2009, nr 3, poz. 36) zostało wyjaśnione, że w razie naruszenia dobra osobistego dopuszczalna jest kumulacją roszczeń przewidzianych w art. 448 k.c., a przesłanką dochodzenia obu tych roszczeń jest każda postać winny sprawcy naruszenia dobra osobistego. Jednakże w wypadku, gdy źródłem odpowiedzialności jest szkoda pozostająca w normalnym związku przyczynowym z wykonywaniem władzy publicznej, do jest ona oparta na przesłance bezprawności (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011 r., III CZP 25/11, OSNC 2012, nr 2, poz. 15). Przewidziana w art. 552 § 4 k.p.k. odpowiedzialność Skarbu Państwa jest natomiast regulacją szczególną w stosunku o ogólnych zasad odpowiedzialności Skarbu Państwa uregulowanych w Kodeksie cywilnym. Podniesiona przez skarżącego kwestia nie stanowi więc zagadnienia nowego, nierozwiązanego w dostateczny sposób w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy orzekł, jak w pkt 1 sentencji postanowienia (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi w postępowaniu kasacyjnym orzeczono na podstawie § 15 i § 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego

ustanowionego z urzędu (jedn. tekst Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.). Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego należnych pozwanemu stanowi art. 99 k.p.c. w związku z art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (jedn. tekst Dz. U. z 2013 r., poz. 1150 ze zm.). Zwolnienie od kosztów sądowych - jak wyjaśniono w orzecznictwie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2011 r., IV CZ 111/11, nie publ.) - nie może pociągać za sobą automatycznie konsekwencji w postaci przyjęcia, że zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony w rozumieniu art. 102 k.p.c. Celem instytucji zwolnienia od kosztów sądowych jest zagwarantowanie stronie prawa dostępu do sądu, które nie powinno być ograniczane ze względu na jej sytuację materialną. Uwzględnienie tego celu odpada w jednak sytuacji, gdy sąd rozstrzyga o kosztach procesu między stronami.